ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

АНАЛИЗ НА ИНВЕСТИЦИОННИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „АЙТОС“ И ИЗГОТВЯНЕ НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОФИЛ

ГР. АЙТОС

2022 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

Съдържание:

1. Встъпителна информация 3

2. Сдружение „Местна инициативна група Айтос“ 4

3. Описание на територията на Сдружение „Местна инициативна група Айтос“ 6

4. Инвестиционен профил и анализ на инвестиционните характеристики на територията на МИГ „Айтос“ 44

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

1. Встъпителна информация

Настоящият анализ е изготвен за МИГ „Айтос” съгласно споразумение № РД 50-146/21.10.2016 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегиите за Водено от общностите местно развитие“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за ВОМР“ от мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ на Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г., подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

Средствата за анализа са одобрени със Заповед № РД09-1242/08.11.2022 г. на Ръководителя на Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. за частично одобрение на дейности и разходи по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за ВОМР“ за 2022 г.

Основната цел на документа е да се събере информация относно общото състояние на територията на МИГ „Айтос“, въз основа на която да се направи инвестиционен профил на територията на МИГ. За постигането на тази цел е изследвана на икономическата ситуация на територията на МИГ, като събраната голяма по обем информация е анализирана и съобразена и с със стратегията за ВОМР. Анализираната информация е систематизирана и обобщена, така че да позволява изготвянето на предложения и препоръки. Също така е разгледана информация относно всички дадености и специфики на територията на МИГ „Айтос“, които оказват влияние на нейния инвестиционен профил.

Настоящият документ най-общо включва следните основни части:

- Описание на местната инициативна група;
- Описание на ситуацията на територията на МИГ;
- Анализ на данните и изготвяне на инвестиционна характеристика на територията.

За постигане на целта на настоящото проучване е използвана информация от следните източници:

- ✓ Стратегията за ВОМР на МИГ „Айтос“;
- ✓ План за интегрирано развитие на община Айтос 2021-2027 г.;
- ✓ Други източници на информация относно икономическата и инвестиционна картина на територията на МИГ „Айтос“.

2. Сдружение „Местна инициативна група Айтос“

Сдружение „Местна инициативна група „Айтос” е създадено през 2008 г. и регистрирано със съдебно решение № 39/2008 на Бургаски окръжен съд. Съгласно Устава на организацията, Общото събрание (ОС) е върховен колективен орган на Сдружението. То се състои от 35 членове на Сдружението и включва представители на над 70 % от населените места на територията на МИГ:

От Общото Събрание 1 член е представител на община Айтос (2,86 %), 17 са представителите на стопанския сектор (48,57 %) и 17 са представители на сектора на читалища, неправителствените организации и граждани самоопределили се като нестопански сектор (48,57 %). Нито един от представените сектори в Общото събрание не превишава 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Освен основните си правомощия по ЗЮЛНЦ, ОС избира и освобождава членовете на Управителния съвет (УС) и Контролния съвет /КС/, чрез явно гласуване, изключва членове и приема членове в случаи на отказ от страна на УС. По отношение на Стратегията за ВОМР, ОС я приема и одобрява както самата стратегия, така и нейния бюджет и годишните доклади за отчитането й.

Управителния съвет /УС/ се състои от 7 лица, членове на Сдружението. УС се избира от ОС с мандат от 5 години. УС избира от състава си Председател и избира и освобождава Изпълнителния директор. По отношение на Стратегията за ВОМР, УС предлага на ОС бюджета и план за изпълнението; избира и освобождава Комисии за оценка и избор на проекти; взема окончателни решения за финансиране на проекти по подхода ЛИДЕР и др.

Контролния съвет на СНЦ “МИГ Айтос ” се състои от 3 – ма души, членове на Общото събрание. Избира се от Общото събрание за срок от 2 (две) години, без ограничение в броя на мандатите. Членовете на Контролния съвет избират от своя състав председател и секретар. Председателят представлява Контролния съвет и участва в заседанията на Управителния съвет със съвещателен глас. Основните задължения и права на контролния съвет са да контролира изпълнението на решенията на ръководните органи на сдружението; контролира изпълнението на бюджета и изразходването на финансовите средства на сдружението; извършва цялостни, тематични, периодични и извънредни проверки и ревизии в системата на МИГ „Айтос”, както и проверки по жалби и сигнали за законосъобразността и целесъобразността на финансовите, счетоводни, стопански, търговски, договорни и други дейности.

**ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ**

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

Комисията за избор на проекти /КИП/ е временен орган на МИГ, чийто брой и състав се определя от Управителния съвет. Назначава се със заповед на Председателя на УС, във връзка с обявените покани за кандидатстване от МИГ и с цел подбор и одобрение на подадените заявления за подпомагане. В състава на Комисията за избор на проекти могат да бъдат назначавани служители на МИГ, членове на колективния върховен орган на МИГ и външни експерти-оценители, като основно изискване е тези лица да са различни от лицата извършили проверката за административно съответствие и допустимост и от членовете на колективния управителен орган /УС/. Не по-малко от 1/3 от членовете на КИП са членове на колективния върховен орган /ОС/ на МИГ. Делът на представителите на публичния сектор в комисията не може да превишава 50 на сто от имащите право на глас членове. В състава на КИП могат да бъдат допускани и наблюдатели без право на глас, определени от Управляващият орган на програмата, от която се предоставя финансиране по съответната процедура за подбор на проекти. Когато участват в комисията за избор на проекти, членовете на КИП подписват декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на ал. 1 т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за предотвратяване на конфликт на интереси. В случаите когато член на комисията установи, че е налице конфликт на интереси той подава писмо до МИГ за самоотвод, като неговото място в комисията се заема от нов член.

Основно изискване за състава на всички органи /ОС, УС, КС и КИП/ на МИГ „Айтос“ е да имат дял на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор, непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

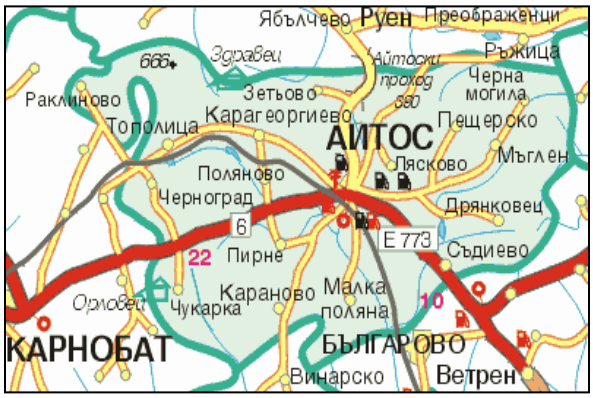
ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

3. Описание на територията на Сдружение „Местна инициативна група Айтос“

Географско положение

Територията на Местна инициативна група Айтос припокрива напълно територията на Община Айтос и е разположена в източната част на страната. Формира дял от централната част на северната периферия на област Бургас и включва части от източна Стара планина (Карнобатска и Айтоски планини), долината на Айтоска река и част от северната граница на Бургаската низина. От гледна точка на стратегическите предимства, с най-голямо значение за нейното развитие се явява географската близост и транспортно-комуникационната свързаност с икономическия и административен център на Югоизточния район – гр. Бургас, което открива добри възможности за подобряване на общественото обслужване и привличането на инвестиции.

Природни и климатични дадености

Разположението на територията на МИГ „Айтос“ в рамките на югоизточните части на страната предопределя сравнително разнообразен релеф. Територията е поделена на две обособени части: северна, където доминира структурата на ниската Айтоска планина, плавно преминаваща към Айтоското поле на Бургаската низина – южната й част, която се отличава със сравнително равнинен релеф в южно направление и хълмист в централните части.

Спецификата на релефа в голяма степен предопределя характера на транспортно-комуникационните връзки, както и аграрният профил на отделните части от територията на МИГ „Айтос”. Северната хълмиста част е заета предимно от трайни насаждения, докато в южната доминират зърнените и техническите култури.

Територията е сравнително бедна на полезни изкопаеми. Основно се добиват материали за строителната индустрия. Динамичната геоложка история на Айтоска планина е формирала разнообразен скален строеж на структурата, която включва варовици, песъкливо-глинести мергели, мергелни варовици и пясъчници. Развити са редица кариери за добив на трошен камък за пътното строителство и находища за

облицовъчен материал. Със своите естетически качества е известен т.нар. Айтоски камък, който се добива в малки количества.

Климатът е с характеристиките на преходно континенталната климатична област на страната. Средната годишна температура е около 12,5°C, средната януарска – 2,1°C, средната юлска – 22,4°C. Средното годишно количество на валежите – 529 мм. Минимумът на валежите на територията е през август, а максимумът е през месеците ноември и декември. Климатът е благоприятен за населението. Създават се благоприятни условия за развитие на земеделие и животновъдство, изграждане и поддържане на стопанска инфраструктура, самопречистване на въздуха, енергия от възобновяеми източници – слънчева енергия, ветрова енергия, както и развитие на алтернативен туризъм.

По отношение на водите, територията на МИГ „Айтос” не се отличава с особено значими водни ресурси. Маловодната фаза на реките е през юли – октомври, а пълноводната – през периода декември – април. Основно територията се отводнява от р. Айтоска и нейните притоци. В с. Съдиево се намира извор на минерална вода с лечебни свойства. Водата помага за болести на отделителната система, опорно – двигателния апарат и ендокринни заболявания. Подходяща е за всекидневна употреба като питейна вода.

Почвените ресурси са типични за региона и са представени от два основни типа почви - канелени горски алувиални и алувиално – ливадни.

Естествената растителност на каneлените горски почви е от нискостеблени гори, храсталаци и пасища. Доминират косматия дъб, благун, пърнар и някои средиземноморски видове. Често срещани са разредените гори от източен габър, драка, смрадлика и тревни съобщества от кафтарика. Голяма част от каneлените горски почви са обезлесени и превърнати в обработваеми площи. Алувиалните и алувиално-ливадни почви се характеризират с общи особености. Формират се винаги на заливната и първата над заливна тераса на реките. При естествени условия върху тях расте водолюбива растителност – дървесна и тревно-ливадна.

В южната част на територията, в Айтоското поле се срещат и типичните за Бургаската низина смолници. Срещат се хумусно-карбонатни и черноземни смолници. Сред основните скали преобладават варовици и в резултат на това на много места, теренът има ясно изразен карстов характер. Почвеното разнообразие, в съчетание с особеностите

на релефа, предопределя в северната част да се залага предимно на трайни насаждения, а в южната и югоизточна част преобладават предимно зърнени и технически култури.

Територията на МИГ „Айтос” се отличава с богата флора и фауна. Горската растителност е представена от дъбови насаждения с участия на габър, източен бук, липа, явор, топола и др. Срещат се и билки, имащи значение за фармацията и медицината - тетра, шипка, мента, бял равнец, жълт кантарион, мащерка. Рядък растителен вид е бодливото сграбиче (айтоски генгер), което за цяла Европа се среща единствено тук. Бодливото сграбиче е сухолюбив растителен вид. Представлява ниско бодливо храстче с дребни сребристоокосмени листа. Образува сравнително просторни храстови ценози с чадъробразни форми.

Горите на Айтоския Балкан се обитават от различни видове животни. В тях се срещат най-много диви свине, вълци, лисици, сърни и елени, а по полето - зайци, невестулки, таралежи. От влечугите се срещат змии и гущери. Вече рядко могат да се видят костенурки.

Инфраструктура на територията на МИГ

Транспортна инфраструктура

Географското разположение на територията на МИГ „Айтос” определя значението й като важен транспортен възел, през който преминават пътните връзки, свързващи северните и южните части на страната. Транспортната мрежа на територията на МИГ включва първокласен път I-6 София – Бургас (в отсечката „Петолъчката“ до Бургас съвпада с път Е-773) и третокласните, свързващи Айтос с Провадия (III-208) и Средец (III-539). Останалите пътища, осигуряващи връзка между общинския център и населените места са четвъртокласни (общински).

Близостта на най-голямото пристанище на Черно море и летище Бургас благоприятстват осъществяването на транспортни връзки със страните от Черноморската зона и с Близкия Изток. През територията преминава първокласния път София – Бургас и третокласните за Провадия и Средец. Останалите пътища в района са четвъртокласни. През територията преминава железопътната линия София – Бургас.

В непосредствена близост до границите на общината преминава автомагистрала „Тракия“, която е основна транспортна артерия за страната, като освен в посока запад – изток, тя осъществява връзка и на юг, в посока турска и гръцка граница (чрез

автомагистрала „Марица“), както и към останалите южни части на страната чрез първокласни пътища.

Значението на автомагистрала „Тракия“ за общинското развитие е ключово, тя осигурява бърз и надежден достъп до различни точки на страната за жителите на общината, а от друга страна е съществен фактор за развитие на вътрешния туризъм по Южното Черноморие, което от своя страна е предпоставка за осигуряването на заетост за местното население.

Проектът на автомагистрала „Черно море“, свързващ Бургас с Варна (южното и северното Черноморие) би създал предпоставки за още по-добро взаимодействие между бизнеса и пазара на труда, като обаче неговото изпълнение не е точно определено напред във времето.

Качеството на пътищата, формиращи общинската пътна мрежа се оценява като задоволително, но има редица пътни отсечки, нуждаещи се цялостна или частична реконструкция. Сред тях, най-важни за общината в първия етап от изпълнение на плана са Айтос- Черноград – Раклиново (Карнобат) и Айтос-Карагеоргиево- Тополица - граница с община Карнобат. По-значим инвестиционен проект с над-общинско значение е изграждането на нов 4-лентов път в направлението Айтос (Съдиево) – Бургас (вкл. велоалея по протежението на пътя), който ще е част от републиканската пътна мрежа и ще осигури много бърза и надеждна връзка между двата общински центъра. Перспектива за облекчаване транспортната натовареност в града би предоставил и изграждането на обходен път на гр. Айтос (околовръстно шосе, който ще изнесе извън градската зона преминаващия транзитен трафик.

През община Айтос минава ж.п. линия София-Бургас, осигуряваща връзка с цяла Южна България. На територията на общината има функциониращи ж.п. гара в гр. Айтос, и спирки в селата Тополица, Черноград, Карагеоргиево, Поляново и Малка поляна.

Уличната мрежа в населените места е с висока степен на изграденост, като значителна част от улиците са асфалтирани или с трайна настилка. По експертна оценка най-належащи за реконструкция са около 8 км. от уличната мрежа, а други 5.44 км. са определени като нуждаещи се от рехабилитация.

От проведеното анкетно проучване сред населението се очертават и още два проблема, които се отразяват на качеството на живот на жителите в общинския център.

Паркирането в централната градска част е все по-проблематично, и се предвижда тази тенденция да се запази, поради постоянно увеличаващия се брой на колите в града.

Решенията могат да бъдат в създаването на платени паркинги, както и въвеждане на зони за платено паркиране в най-конфликтните места на града.

Паралелно с това може да се въведат и промени в организацията на движение, които да облекчат трафика, и да го канализират спрямо конкретната нужда и специфика на градските условия.

Водоснабдяване

Качеството на водата в района отговаря на хигиенните норми. Община Айтос е един от 14-те експлоатационни района, обслужвани от ”ВиК Бургас” ЕАД. Водоснабдителната мрежа покрива всички населени места в общината, като основен източник е водоснабдителната система „Камчия”, а част от селата се захранват от местни водоизточници. Изградена преди години обаче, мрежата е амортизирана (заради положените етернитови, стоманени, поцинкови тръби), което води до много големи загуби при преноса – средно за общината над 60%, но в определени населени места загубите достигат и до 80%.

Общата дължина на мрежата е над 150 км., от които 41,281 км. дължина на довеждащи водопроводи до населените места, и 108,861 км. разпределителна мрежа.

Необходимостта от подмяна е определена като задължителна и наложителна при около 10% от дължината на мрежата (при селата Дрянковец и Съдиево), но едва около 30 км. от мрежата е в добро състояние. С оглед нормативните промени на национално ниво, формирането на регионални ВиК и специализиран ВиК холдинг, който да се грижи за инвестициите в сектора, ролята на общинската администрация е силно ограничена. Досега при изпълнение на инвестиционни проекти от страна на общината, изградената инфраструктура е ставала собственост на ВиК дружеството.

Възможностите, които могат да се използват е при ремонт на разпределителната мрежа, да се изпълни комплексен проект (в партньорство с ВиК Бургас), който да включва подмяна/изграждане както на останалата подземна инфраструктура, така и на пътната настилка и прилежащите части – тротоари, улично осветление, системи за видеонаблюдение и обществена сигурност.

През 2020 е установен проблем с осигуряването на достатъчно вода за Бургаски регион, следствие продължително засушаване и намаляване на количествата в захранващия го язовир „Камчия“. С оглед на наблюдаваните климатични изменения, и все по-честите периоди на суша, е необходимо да се изследва възможността за разработване

на местни водоизточници, които да се ползват като алтернатива при настъпване на водна криза.

Канализационна мрежа

През 2020 г. е въведена в експлоатация ПСОВ в гр. Айтос. Тя е свързана със съществуващата по-рано канализационна мрежа, като са доизградени допълнителни участъци и съоръжения, които да гарантират обхващане на отпадните води от почти целия град, и довеждането им до пречиствателната станция. Изградени са общо 62 км., които осигуряват свързаност на 98,21% от населението.

За да бъде завършена изцяло канализационната система е нужно доизграждането на следните елементи - битова канализационна мрежа - 593 м.; Изграждане на дъждовна канализационна мрежа - 1 195 м.; Изграждане на нова смесена канализационна мрежа - 1 935 м.; Реконструкция на смесена канализационна мрежа - 645 м.

Освен в гр. Айтос, в общината е изградена и ПСОВ в с. Пирне, която обслужва население от около 700 души. В селата Мъглен и Карагеоргиево има частично изградени елементи от канализационната мрежа. Проектна готовност (с различна степен на актуалност) има за канализационна мрежа в Съдиево и Черноград.

В населените места, където няма изградени пречиствателни съоръжения и канализационна мрежа, формираните битови отпадъчни води се отвеждат в изгребни ями. Това създава неблагоприятни санитарно-хигиенни условия. Повечето изгребни ями са амортизирани, затлачени и водопропускливи, като с това не функционират по предназначение.

Енергийна инфраструктура

Всички населени места в общината са електрифицирани, като общият брой на трафопостовете е 145. Населените места в община Айтос се електроснабдяват с напрежение 20 kV чрез електропроводи, а източник е ПС (подстанция) 110/20 kV „Айтос” и захранваните от нея ВС 20 kV „Айтос”, „Ябълчево”, „Руен” и „Дъскотна”.

Необходимо е изграждането на нови трафопостове в северната, северозападната и североизточната част на град Айтос, а така също и в селата Черноград и Тополица. Уличното електрическо захранване е кабелно в централната градска част на Айтос и въздушно в останалата част и по селата. Подменени са всички улични осветителни тела с

икономични – НЛВН (натриеви лампи високо налягане), като включването и изключването на осветителните тела е чрез програмируеми часовници, което води до значителни спестявания спрямо експлоатацията на системата при предходните условия.

На територията на общината има изградени следните мощности за производство на електричество от възобновяеми енергийни източници:

- Фотоволтаични инсталации – 5,4 MB мощност;
- Вятърни електроцентрали– 9,3 MB мощност.

Така, коефициента на плътност е 36,50 (капацитет мощности на 1000 кв.км.), което е по –ниско от средното за страната, както и за областта.

Потенциал за развитие носят възможностите за внедряване на интелигентни системи за управление в сградите, като част от мерките за модернизация, в т.ч. и инсталиране на мощности за производство на електрическа и топлинна енергия за собствени нужди.

Съобщителна инфраструктура

Състоянието на съобщителната инфраструктура на територията на МИГ „Айтос” е добро. Общият брой на телефонните постове е 2 994 при 100% степен на цифровизация. На територията има изграден достъп до интернет. Достъп до фиксиран интернет имат общо 976 абоната в три населени места от Община Айтос. Територията на общината е покрита изцяло както по отношение достъп до услуги на мобилните оператори, вкл. интернет, така и с предоставяне на услуги за достъп до кабелни и ефирни телевизии.

Тенденцията на цифровизация и модернизация в сектора се отразява и тук, като броя на хората, притежаващи мобилен телефон (респективно достъп до пренос на данни – гласови и интернет) нараства постоянно.

Тези процеси налагат като все по-необходимо предоставянето на колкото е възможно повече електронни услуги от страна на общинската администрация.

На територията на общината функционират 9 пощенски станции от системата на „Български пощи“, които обаче са категорично изместени в пазарно отношение от частни куриерски компании, предлагащи ежедневни доставки до населените места в общината.

На връх Хисар са разположени съоръженията на мобилните телефонни оператори, интернет доставчици и телевизионен ретранслатор. Има осигурен достъп до кабелна телевизия. На територията има общо 9 пощенски станции.

Управление на битовите отпадъци

Системата на управление на отпадъците в община Айтос е организирана на областно ниво, като се ползва регионално депо Братово – запад, разположено в местността „Манолов гроб" в землището на с. Полски извор, община Камено. То е изградено за отпадъците от регион Бургас, включващ девет общини - Бургас, Айтос, Карнобат, Камено, Несебър, Поморие, Руен, Сунгурларе и Средец. Айтос попада в първа зона – централна, в които са общините, транспортиращи отпадъците си директно до регионалното депо. В процеса на сметосъбиране са обхванати всички населени места от общината, като текущо се закупуват нови съдове за събиране на смесени битови отпадъци за разширяване на системата по населените места на територията на МИГ.

Изградена е и система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно сключен договор между Община Айтос и „Екопак България“ АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали - хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки обслужва населението на гр. Айтос, с. Мъглен, с. Пещерско, с. Пирне, с. Карагеоргиево и с. Тополица.

За нуждите на събиране, съхранение, преработване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми е отреден терен за събиране на масово разпространени отпадъци, като периодично Община Айтос организира кампании за гражданите, които могат безвъзмездно да предадат тези отпадъци на посочената площадка.

Община Айтос извършва и разделно събиране на:

- отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), чрез сключен договор с организация по оползотворяване „Айтос мобилна борса“ ЕООД;

- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) по договор с „Трансис батери“ ООД;

- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) по договор с „Елтехресурс“ АД;

- отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти по договор с „Ойл Рециклейшън“ ООД за събиране и временно съхранение на отработени масла.

Към настоящият момент в общината няма въведена система за разделно събиране на биоразградими в т.ч и биоотпадъци. Биоразградимите отпадъци, образувани на територията на общината, не се събират разделно, а са част от общия обем битови отпадъци. Съгласно морфологичния състав на отпадъците, в общината годишно се

генерират 31,50% биоразградими отпадъци, от които половината от тях – 15,50% са „зелени По тази причина, общината работи и по програма за по-добро усвояване на зелените отпадъци, като се извършват инвестиции в механизация и оборудване, насочени към поддръжка на паркове и зелени площи и компостиране на отпадната растителна маса.

Извършена е пълна рекултивация на старо депо (между Лясково и Айтос) и терена на депото е възстановен като остава да се изпълнят само мероприятията по биологична рекултивация.

При възникване на нерегламентирани сметища, те биват своевременно почиствани, като за целта е нужно да се провежда активна информационна политика за щетите, които нанасят нерегламентираните сметища (финансови и екологични), вкл. и за смесването на строителни с битови отпадъци.

Решен е проблемът със залежалите пестициди, с което е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване на почви и води, както и увреждане на човешкото здраве.отпадъци“.

Състояние на околната среда

Социално-икономическото развитие в съчетание с географските характеристики и разположението на територията на МИГ „Айтос”, определят сравнително съхранения екологичен статус. Не са налични големи замърсители, като основните проблеми са свързани най-вече с битовото замърсяване и в по-малка степен със замърсяване от индустриални производства и земеделие.

Въздух

По отношение качеството на атмосферния въздух, измерванията не показват емисии, превишаващи ПДК. Особеностите на местния климат, в съчетание с начина на отопление през зимният период, основно чрез твърди горива, се явяват предпоставка за инверсионни замърсявания. Основните замърсители на въздуха на територията са:

- автомобилният транспорт;
- спецификата на отоплението през зимният период (60% от домакинствата се отоплява с въглища и 35% с дърва);
- промишлените предприятия.

След пускането в експлоатация на АМ „Тракия“ трафикът през най-гъсто заселената част на общинската територия и нейния общински център значително са намалели, което

оказва благоприятно влияние върху качеството на атмосферният въздух, запрашеността и шумовия фон.

Води

По отношение на качеството и чистотата на водите на територията на МИГ „Айтос” не са установени особено драстични проблеми, което се дължи на сравнително ниската степен на идустриализация, като основни замърсители се явяват битовите фактори, особено в района на общинския център, чиито отпадни води в по-голямата си част се изливат в р. Славеева, приток на Айтоска река.

Почви

Контролът на качеството на земите и почвите е част от националната автоматизирана система за екологичен мониторинг. До момента не съществува екологичен кадастър за земите и почвите, включително и за територията на Община Айтос. Замърсяването на почвата от автотранспорта с тежки метали се контролира от РИОСВ в пунктове. За предотвратяване замърсяването на земите с пестициди са предприети съответните действия – изпълнен е проект за „Събиране, обезвреждане и безопасно съхраняване на негодните за употреба пестициди в контейнери „Б-Б куб” на територията на Община Айтос”. Контейнерите общо 14 броя, са разположени на определена площадка в землището на с. Карановo. След проведен мониторинг трето ниво - локални почвени замърсявания, не са констатирани нарушения на целостта на Б-Б кубовете.

Защитени територии и Натура 2000

Високата степен на усвоеност на територията на МИГ „Айтос” и възможностите за развитие на земеделието предопределят сравнително малък брой защитени територии. Представени са само от хабитати, разположени в източната и част, като липсват защитени територии свързани с птици.

На територията на МИГ „Айтос” са локализирани три природни забележителности и една защитена местност, по смисъла на националното законодателство:

- Природна забележителност „Айтоска кория” – обявена със заповед №1799/30.06.1972 г. /ДВ.бр.59/72 г./. Категория: Природна забележителност, Местоположение: област: Бургас, Община: Айтос, гр. Айтос;

- Природна забележителност „Находище на бодливо сграбиче” - генгер, айтоски клин, ендемит от Кримския полуостров/ с площ 422 дка, обявена със заповед № 1799/30.06.1972 г. /ДВ.бр.59/72 г./; Категория: Природна забележителност, Местоположение: област: Бургас, Община: Айтос, гр. Айтос;

- Природна забележителност „Трите братя” - скални групи с площ 1 хектар, обявена със заповед № 1799/30.06.1972г. на МГОПС /ДВ бр.59/1972 г./; Категория: Природна забележителност, Местоположение: област: Бургас, Община: Айтос, гр. Айтос;

- Защитена местност „Хисаря” - обявена със заповед № РД-1007/04.08.2003 г. на МОСВ /ДВ бр.81/2003 г./; Категория: Защитена местност, Местоположение: област Бургас, Община Айтос, гр. Айтос.

Културно-историческо наследство и потенциал за развитие на туризъм

Културно-историческото наследство на територията на МИГ „Айтос“, в това число градското наследство и природните забележителности са основен потенциал за развитието на специфичен културен и туристически продукт.

Доколко територията има потенциал за самостоятелно развитие на туризма, може да се съди както от обектите, предизвикващи значим интерес, така и от изградената обслужваща инфраструктура.

Най-значимите обекти на територията, които могат да генерират посетителски интерес са:

- Природните забележителности Черковна кория „Карапелит” и Айтоски генгер – „бодливо сграбиче”;

- Скални образувания - „Трите братя” – край Айтос, „Казаните”, „Кралимаркови стъпки”;

- Археологически паметници на културата - Антично селище западно от града, под височината Хисар, и Могилен тракийски некропол на 3 км. на север от град Айтос - местността „Балар чешма”;

- Архитектурни забележителности - Етнографски комплекс „Генгер” с алея на старите занаяти, Възрожденска къща „Петър Станев” – Градска музейна сбирка, църквата „Св. Димитър Солунски” - гр. Айтос;

- Като елемент на движимото културно наследство изпъква ежегодния фолклорен фестивал „ Славееви нощи“.

Обективният анализ показва, че тези обекти имат по-скоро местно значение, и нямат потенциал да привличат масовия турист. Същевременно, близостта до черноморските курорти създава предпоставки, част от обектите да бъдат включени във вече съществуващи продукти, където дестинацията „Черно море“ е водеща, но следва да се търси осигуряване на разнообразяване на вторичните обекти.

В тази посока може да се използва ресурса на археологическото наследство на територията на общината. С ясната уговорка, че съществуващите, описани обекти не са изключителни нито като историческа стойност, нито като туристическа, то при подходящо възстановяване, експониране и социализиране е възможно те да бъдат добавени в пакетите на туроператорите, обслужващи черноморския регион, и да се ползват за разнообразяване на предлаганите туристически продукти, ако бъдат изпълнени мерки по възстановяване, социализация и популяризиране на местни археологически паметници.

Прегледът на местата за настаняване потвърждава несъществената роля на туризма в икономиката на общината. Функционират общо 8 категоризирани места за настаняване, от които само 2 са категоризирани като 3-звездни обекти, но са с малък капацитет. Местата за настаняване осигуряват обща леглова база от 90 легла, което е крайно недостатъчно за развитие на сектора. Значимостта на туризма за местната икономика е свързана пряко с обема реализирани нощувки в местата за настаняване.

Макар и да се забелязва трайна тенденция за нарастване на броя реализирани нощувки, важността им е незначителна, ако се разгледа през показателите (по данни за 2020г.):

- Средна продължителност на престой – 1,39 денонощия;
- Заетост на годишна база – 7,43%;
- % нощувки осъществени от чужденци – 6,76% (165 нощувки);
- Дял на чужденците, ползвали настаняване в общината – 4,05% (71 лица).

Прави впечатление, че средната продължителност на престой при чужденците е 2,32 дни, което и може да се ползва за описание на профила на характерния турист в общината. Докато българските посетители имат по-скоро бизнес профил, идващи за кратки, но по-чести посещения, то чуждестранния посетител отделя повече време за престой, но поради ниската атрактивност на обектите, броя на тези туристи е пренебрежимо малък.

Културно – историческото наследство следва да се опазва и развива в духа на създаването на специфичен културен продукт, като тук отличен пример е фолклорния фестивал „Славееви нощи“. Стартиран през 1968 г., той продължава да се провежда като инициатива на общинската администрация. Чрез подобряване на маркетинга на продукта, който вече може да се приеме за утвърдена марка, е възможно той да се развива, привлича както повече участници, така и публика, и оттам да създава стимул за местната икономика.

Демографска и социална характеристика на територията

Брой и гъстота на населението

Територията на МИГ „Айтос” съвпада напълно с територията на Община Айтос, която е една от средно големите по население общини в България. Към 31.12.2020 г. населението на територията е 27 610 души. Промените в броя на населението се отразяват

на показателя средна гъстота. Тя е 68,54 д./кв.км. и е по-висока от средната за страната която е 62,30 д./кв.км.

Наблюдава се ясна тенденция на намаление на населението, като спрямо 2000 г., спада е 13,7%, а спрямо 2010 г. – 8,7%. Същевременно се запазва съотношението между живеещите в града (гр. Айтос) и селата. Това е положителен елемент, и позволява селата като самостоятелна урбанистична единица да съществуват, и предлагат приемливи условия за живот на местното население.

Демографският спад е функция на отрицателния прираст, който се наблюдава както при раждаемостта, така и при миграцията.

По данни за последното десетилетие (2010 – 2019 г.), единствено през първите две години се отчита макар и минимален положителен естествен прираст. След това тенденцията е трайна и негативна, броя на починалите надвишава броя на новородените, като за последните 3 години (2017-2019 г.), разликата в съотношението между родените и починалите лица е в границите 19 -24%.

Осреднената стойност за периода 2010-2019 г. показва кумулативен отрицателен естествен прираст от – 13,26‰, или намаление на населението с малко над 400 души, като данните за 2019 г. само потвърждават тенденцията – намаление с 93 души, или отрицателен естествен прираст от – 3,35‰. Спадът основно се дължи на намаляващата раждаемост, докато нивата на смъртност са сравнително константни.

Миграцията се оказва обаче по-сериозния проблем, влияещ на местната демография. За наблюдавания период 2010 – 2019 г., общината е загубила 775 жители, или това е отрицателен механичен прираст от –25,50‰. В общината са се заселили 3 963 нови жители, а са напуснали (изселени) 4 738 души. Съотношението между новозаселените и напусналите лица по полов признак се запазва, като в крайна сметка населението е намаляло с почти равен брой мъже и жени (376 и 399). Доколко миграцията е вътрешна (към областния център, или столицата), или външна (към чужбина) не е възможно да се оцени поради липса на данни, но е факт, че населението намалява поради преместване извън територията на общината.

За последната наблюдавана година - 2019г. отрицателния прираст е – 7,82‰, като за сравнение, на национално ниво, естествения прираст за същия период е – 6,7‰, а за Бургаска област – 4,7‰.

По отношение на раждаемостта се наблюдава тенденция на увеличение на възрастта на родилките, като през 2010г., най-голям е бил броя на родилките на възраст между 20-24 г., то през 2019 г. осезаем превес имат тези на възраст 25-29 г.

Това е общовалидна тенденция за развитите държави, която обаче поставя въпроса със създаването на „буферен период“, в който по-малко деца се раждат заради желанието на жените да станат майки в по-късен етап от живота си. Това, допълнено със спадащите нивата на раждаемост, предвещава трайна негативна картина за демографското развитие на общината.

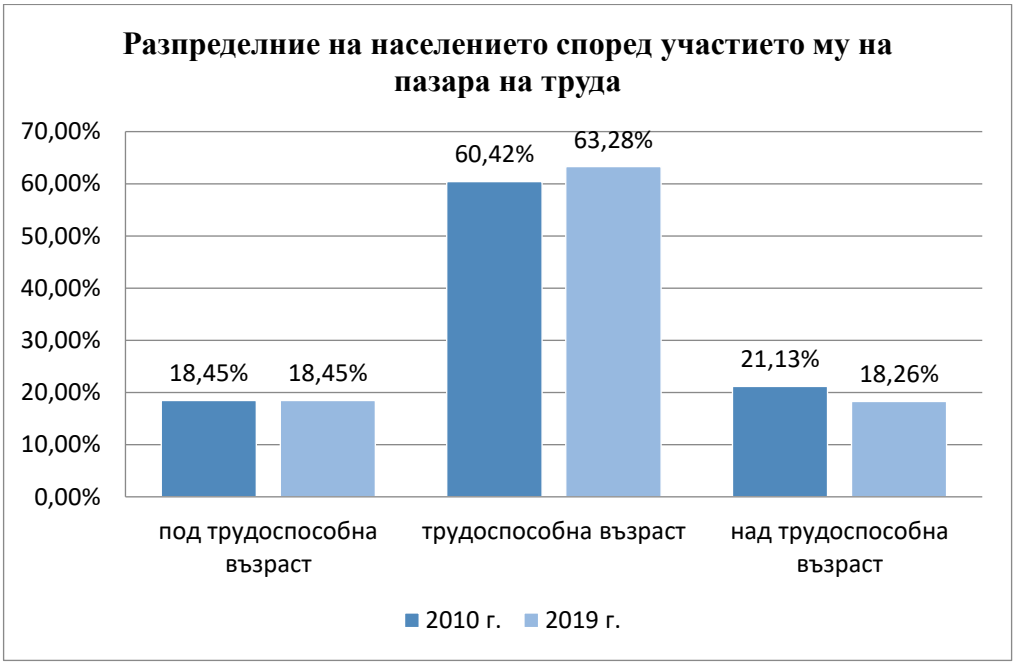
Отрицателният естествен и механичен прираст допълнително задълбочава процеса на застаряване на населението и води до промяна на полово-възрастовата структура на население. Средната (медиална) възраст на населението нараства с 3 (три) години от 39,3 г. (2011 г.) до 42,3 г. през 2019 г. В резултат на по-високата смъртност сред мъжете в средните и високи възрасти, медиалната възраст при жените (43,8 г.) към 2019 г. превишава тази при мъжете (40,9 г.) с приблизително с 3 години.

Структура на населението по местоживеене

Населението на територията на МИГ „Айтос” живее в 17 населени места, от които 16 села и един град – общинският център гр. Айтос. Към 31.12.2020 г. населението на гр. Айтос е 19 142 жители. Останалите 8 468 жители живеят в селата. Населението на територията на МИГ „Айтос” има регресивен тип възрастова структура. Въпреки това застаряването е по-слабо изразено в сравнение със средните стойности за страната.

Население в трудоспособна възраст

За период от близо 10 години на територията на МИГ „Айтос” делът на населението в под трудоспособна възраст се е запазил непроменен, докато този на населението в над трудоспособна възраст бележи лек спад.

Представените на фигурата данни показват, че на територията на МИГ е настъпила стагнация по отношение на подмладяване на населението, което би могло да се отрази върху икономиката и възможностите за устойчиво развитие и растеж. Съществува вероятност в бъдеще да се изпита остър дефицит на младо трудоспособно население. В резултат на демографските процеси се появява тенденция делът на възрастните хора да бележи нарастване, която ще продължи и през следващите години. ***Това от своя страна изисква повишаване на качеството на здравните услуги и по-активно провеждане на социална политика, чрез инвестиции, насочени към грижи за възрастното поколение. Също така това създава пречки пред привличането на външни инвестиции на територията на МИГ.***

Пазар на труда

Описаната по-горе структура на населението показва относително висок дял на населението в трудоспособна възраст, което за последните 10 години се е увеличило. Също така делът на икономически активното население възлиза на 72,4% от населението във възрастовата група 15-64 г. Това е малко над средните стойности в Югоизточен район (72,3%) и с 0,8 процентни пункта под средните за страната (73.2%). Очакваното

остаряване на трудоспособното население в общината ще изисква повишаване на равнищата на заетост на възрастните хора. Към момента, възрастовата структура на безработните лица показва, че трудоспособното население над 45 г. е най-засегнато на пазара на труда, с най-голям брой регистрирани безработни лица, като се наблюдава нарастване дела на продължително безработни лица в тези възрасти.

Коефициентът на заетост достига до близо 66,6% от трудоспособния контингент. Това е значително под средните стойности средния за страната - 70,1%, и от нивата на заетост в Югоизточен район - 69,4%. Основната причина за отчетения ръст в коефициента на заетост е свързан най-вече с намаление на трудоспособното население на територията на МИГ.

Наблюдаваните тенденции в икономическото развитие, в заетостта и икономическата активност на населението, се отразяват и в нивата на регистрирана безработица в общината. В периода 2011 – 2013 г. се наблюдава ясна тенденция на нарастване на безработните лица, в резултат на последиците от световната икономическа криза. В този период, по данни на „Агенцията по заетостта“ безработицата в общината достига до 13,4%. След 2013 г., подобряването на икономическата ситуация се отразява в установена трайна тенденция на намаление на регистрираните безработни лица, като в

края на 2019 г. се отчита ниво на безработица от 7,94%. Основен принос за понижението на безработицата имат дългосрочно безработните (над 1 г.) и в по-малка степен лицата, останали без работа за по-малко от 1 година.

Независимо от положителната посока, безработицата в общината е с 3,6 % над средното за страната и с 3,9 % над регистрираната безработица в Югоизточен район.

Успоредно с наблюдаваното намаление на общата безработица, данните сочат значително намаление на нивата на младежка безработица. В края на 2018 г. тя достига най-ниски стойности до 1% от икономически активното население и 3% от младежите във възрастовата група до 29 г. Наблюдаваната позитивна тенденция обаче може само частично да бъде обяснена с нарастване на заетостта сред младежите през разглеждания период, докато определящо е допълнителното намаление на икономически активните лица в тази възрастова група с близо 26%. Активното население над 45 г. е най-засегнато на пазара на труда, с най-голям брой регистрирани безработни лица. Най-значим се оказва рискът от дълготрайна безработица за лицата над 45 г. Сериозно засегнати са и лицата във възрастовата категория 55 – 64 години, при които съществува реален риск да останат безработни до края на кариерата си. Съществуват редица обективни предпоставки, които затрудняват трудовата им реализация, които са трудно преодолими:

- липсата на образование и квалификация сред част от тях;
- намирането на работа по специалността, а решението за ориентирането към друга професионална област и преквалификацията е по-трудно;
- здравословни проблеми.

Наред с общата тенденция за намаляване на безработните лица в периода 2010 – 2019 г., лицата с продължителност на регистрацията над 1 година, бележи тенденция на значително намаление, като коефициентът на дългосрочна безработица достига 0,22% (2019 г.) спрямо 0,97% през 2016 г., като позитивната посока се отчита и в условията през 2020 г., дори в условията на кризата с ковид. По-голяма част от безработните с регистрация над 1 г. са без специалност, с основно или по-ниско образование, което затруднява изключително много тяхната трудова реализация.

Възможностите за провеждане на активни действия за намаляване на безработицата са ограничени – най–вече са възможни мерки, свързани с осигуряване на временна заетост. В средносрочен план основните действия следва да се насочат към създаване на по-привлекателна среда за бизнес, която да допринесе за увеличаване на заетостта. Също така е необходимо изготвянето на стратегия за ВОМР за

периода 2013 – 2027 г., която да включва дейности, подкрепени от програма „Развитие на човешките ресурси.

Здравеопазване

На територията на МИГ „Айтос” функционират едно болнично, пет лечебни заведения за извънболнична помощ, 29 бр. регистрирани частни практики за лекарска помощ, в т.ч. 1 групова, и 17 бр. практики за дентална помощ, от които 2 групови. Болничното заведение е с ранг на многопрофилна болница за активно лечение. В нея има 5 отделения, най-голямото от които е за вътрешни болести. От останалите 5 лечебни заведения едно е медицински център и 4 са самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории.

Кадровата осигуреност към 31.12.2019 г. е както следва13: (източник НСИ) :

- Лекари – 53 бр.
- Лекари по дентална медицина – 10 бр.
- Медицински специалисти по здравни грижи – 49 бр.

Единствено по отношение на медицински специалисти по здравни грижи се наблюдава намаление в последните години, докато броя на лекарите и тези по дентална медицина се запазват.

На територията работят 11 аптеки, които осигуряват снабдяването на населението с необходимите лекарствени средства.

По критериите население на 1 лекар и население на 1 дентален лекар територията на МИГ „Айтос“ отстъпва както на средните стойности за страната (235 и съответно 942), така и на област Бургас (300 и 1355), като стойностите са 521 и съответно 2763 души. Това е обусловено от размера на града, и наличните медицински структури. Налице е и конкуренция на други частни структури, основно в Бургас, където поради мащаба на пазара, се постига възможност за по-добро технологично и кадрово обезпечаване, което от своя страна води до отлив от предлагане на медицински услуги на местно ниво (изключение е денталната помощ). В случая концентрацията на медицински услуги е в големия административен и икономически център, а жителите на общината имат улеснен достъп там за по-специализирана медицинска помощ.

Това се отразява и на предлаганите услуги в МБАЛ „Айтос“, като най-голяма структура в общината. В последните години са закрити няколко отделения (хирургия и АГ), което е именно отражение на динамиката, наблюдавана на пазара на медицински

услуги, където нови и модерни структури привличат подготвените кадри, и обезсмислят съществуването на малки, общински болници с голям капацитет.

Образование

На настоящия етап на територията съществуват 8 действащи училища, от които 1 професионална гимназия по селско стопанство, 2 средни училища и 5 основни училища. Независимо от намалението на населението в общината, се наблюдава макар и минимално увеличение на общия брой ученици. Докато през учебната 2011/2012 година е имало 2604 ученици, то през 2019/2020 в училищата е имало 2625 ученици. За същия период обаче се наблюдава намаление на учащите в професионалната гимназия – от 547 до 319 учащи. Налице също е положителна тенденция за бавно увеличаване на децата от ромски произход, продължаващи в средно образование.

Към системата на образованието се отнасят и действащите на територията на МИГ 6 целодневни детски градини. Съгласно данни от Инфостат – НСИ, децата в детските градини през учебната 2011/2012 са били 968, докато през 2019/2020 са били 848, или се отчита 12,40% намаление на децата, посещаващи детските градини. В същото време, капацитета на съществуващите заведения е 1001 деца, което показва висока осигуреност за местното население, и усилията трябва да се насочат към подобряване на материалната база и подготовката на педагогическия състав, където за учебната 2019/2020 ангажираните детски учители са 72 лица.

Социални услуги

На територията на МИГ „Айтос” съществува изградена мрежа за социални дейности и услуги. Работят няколко специализирани заведения. Организирани са: домашен социален патронаж за възрастни хора и лица с увреждания, дом за възрастни хора, дневен център за деца и младежи с увреждания, дневен център за възрастни хора с увреждания, обществена трапезария за социално слаби лица. Организирането на социалните дейности и услуги изисква съблюдаване на съществуващите структурни характеристики на населението, здравословното му състояние и социален статус.

Предоставянето на социални услуги се разширява с всяка изминала година, като причините са свързани с увеличаване на различните видове услуги и провежданата национална политика.

В същото време процесите на застаряване на населението, както и миграцията на предимно млади хора изострят проблема с грижата за възрастните хора. Отсъствието на средното поколение (лицата с деца и родители в пенсионна възраст) , засяга сериозно не само икономическите перспективи пред общината, но значително натоварва и социалната сфера. Нарушаването на дългогодишната традиция, касаеща приемствеността в поколенията, при която по-младите се грижат за своите възрастни родители изисква отделянето на все по-голям ресурс от страна на общината. Този процес касае както материалната база, така и осигуряването на подготвени кадри за работа в социалната сфера.

Към момента на изготвяне на настоящия документ на територията на МИГ „Айтос“ функционират следните социални институции:

- Дом за стари хора - капацитет 32 лица / настанени към 30.11.2020 г. – 21 лица;
- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост - капацитет 10 лица / настанени към 30.11.2020 г. – 10 лица;
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания - капацитет 30 лица / ползватели към 30.11.2020 г. – 23 лица;
- Дневен център за деца и младежи с увреждания - капацитет 15 лица / ползватели към 30.11.2020 г. – 14 лица;

Наетият персонал е общо 36 души, от които 22 специализиран персонал, и 14 души с помощни функции.

В допълнение се изпълняват и следните делегирани общински функции и инициативи:

- Домашен социален патронаж - капацитет 160 лица / ползватели към 30.11.2020 г. – 150 лица.
- Механизъм лична помощ / Личен асистент - към 01.02.2021 се обслужват общо 104 лица, с ангажирани 99 асистента;
- Асистентска подкрепа – социална услуга в общността - с 53 потребители;
- Проект "Патронажна грижа в община Айтос" - обслужват се 52 лица;
- Национална програма "Предоставяне на грижи в домашна среда" - обслужват се 42 лица.

В изпълнение са и проекти, подкрепени по ОП РЧР 2014-2020 за:

- „Патронажна грижа в община Айтос“. Той дава възможност да се изгради модел за патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания, включително с хронични

заболявания и трайни увреждания с цел осигуряване на почасови интегрирани здравно-социални услуги в техните домове. Потребителите на патронажната грижа са 52 лица.

- „Интегрирани услуги за ранно детско развитие на деца до 7 години и техните семейства от община Айтос”.

Проблемите в тази областта са свързани с престижа на социалните работници, тяхното заплащане и условията, в които работят. Всички тези проблеми са от особена важност предвид структурата на населението на МИГ и следва да бъдат решени в краткосрочен план. Един от инструментите за това е изготвянето на стратегия за ВОМР за периода 2023 – 2027 г., в която да бъдат включени дейности, финансирани по програма „Развитие на човешките ресурси“.

Култура и културно наследство

Налице са добри предпоставки за развитие на дейности, свързани с културата. Важно значение в тази насока имат читалищата, които продължават да развиват просветителска дейност и да организират различни видове самодейност. На територията на МИГ са запазени 10 действащи читалища, едно от които е в гр. Айтос. Тяхната активност се измерва по данни за посещенията, предоставени от самите институции, като за 2019 г. се отчитат 23 428 посетители, но повече от половината от тях са свързани с читалище „Васил Левски 1869“ – гр. Айтос.

На територията на МИГ има добре изградена мрежа от читалища, но материалната база и методите на работа са остарели. В тази връзка е необходимо читалищата да бъдат подпомогнати финансово и методически, като за обновяване на материалната база, така и за формулирането на нов подход на работа, който да събере техните съвкупни усилия в генерирането на стойностен културен или информационен продукт на територията на МИГ „Айтос“.

Състояние на местната икономика на територията на МИГ „Айтос“

Община Айтос е една от големите селски общини в България. В икономическо отношение тя се явява аграрно-промишлен център с регионално значение. Преобладаващ дял в икономиката има селското стопанство.

В икономическо си развитие през последните години, територията на МИГ „Айтос“, се доближава приблизително до общите тенденции на икономическо развитие характерни за страната. В Бургаска област най-висока брутна добавена стойност генерира секторът на

услугите. Аграрният сектор бележи постонянен, макар и слаб ръст на БДС. Спецификите на икономическото развитие на територията са отражение на проявлението на множество фактори от различно естество - разположение спрямо голям град (гр. Бургас), с висока степен на изграденост на различни видове инфраструктура, традиции на местното население, особености на природно-ресурсния потенциал.

На територията на МИГ се развива успешно селското стопанство и свързаните с него консервна промишленост, мелничарството, както дървообработването и шивашката индустрия. Допълнително край града функционира асфалтова база, която захранва строителните фирми.

Най-голям източник на заетост и доходи се явява земеделието. Неговото интензивно развитие, както и това на животновъдството се обуславя от благоприятните природни дадености на територията. В района се произвеждат основно зърнени и зърнено-фуражни култури, зеленчуци, череши, грозде и тютюн.

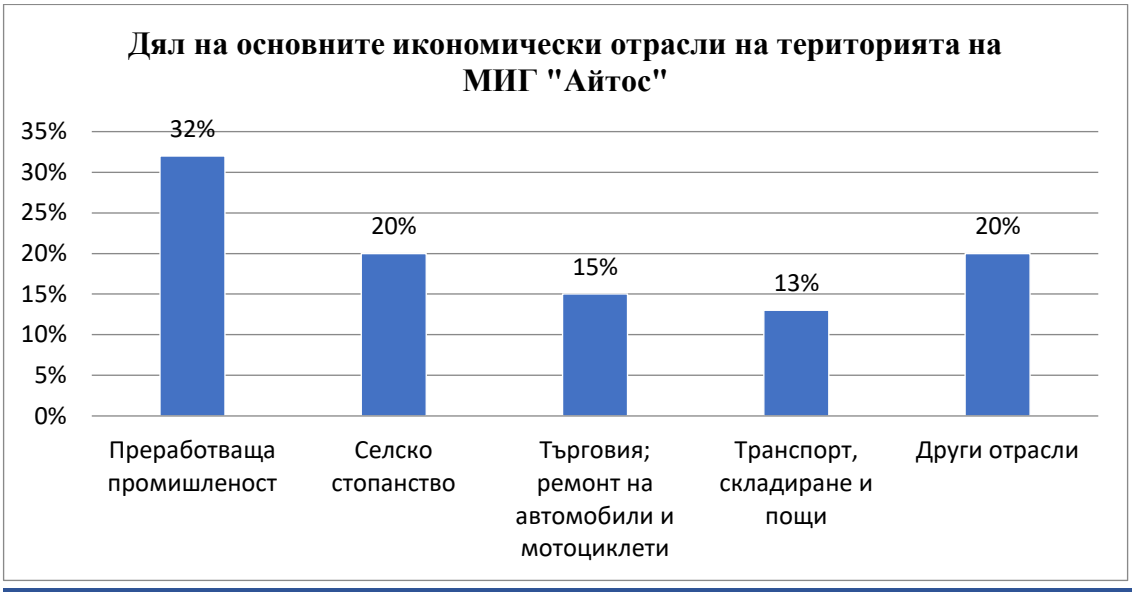
Основните икономически дейности развити на територията на общината през 2018 г. са:

- Преработваща промишленост – с дял на произведената продукция от 32% и 20% от реализираните нетни приходи от предприятията в общината;

- Селско стопанство – с дял от 20% от произведената продукция и 11% от реализираните нетни приходи от продажба;

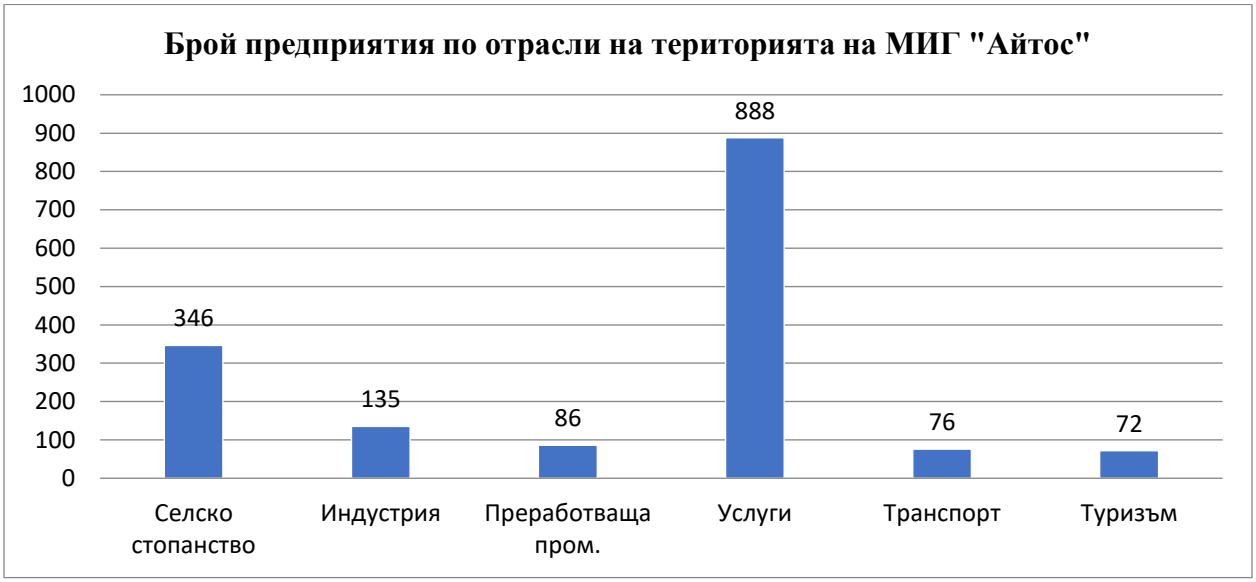
- Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети – дял от 15% от произведената продукция и 50% от нетните приходи от продажби; и

- Транспорт, складиране и пощи – с дял от 7% от нетните приходи и 13% от произведената продукция.

Най-големи спадове в производството през последните пет години се наблюдават в икономическите дейности: 1) „Култура, спорт и развлечение“ – намаление с 63%; 2) „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения“ – спад от 42% и 3) „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ със спад 3%.

През последните години се наблюдава тенденция за нарастване броя на предприятията, регистрирани на територията на общината. През 2018 г. техния брой е нараснал с 18% спрямо 2014 г. Нарастването на общия брой на предприятията (макар и с различен интензитет) през периода подсказва съществуването на позитивни нагласи сред предприемачите по отношение на условията за развитие.

В структурно отношение, през последните седем години няма съществени изменения. Преобладават микро предприятията и малките предприятия, с приблизителен дял от 99,3% от общия брой, като нарастването при тях е съответно 18% и 22%.

Основна роля за нарастване броя на предприятията в общината има сектор „Селско, горско и рибно стопанство“, като техния дял в структурата на предприятията нараства значително – от 17,8% до 25,3%. Независимо, че се наблюдава ръст на предприятията в сектор „Услуги“, темпът на растеж е по-слаб, което води до намаляване дела на предприятията в сектора от 70,7% (2014 г.) до 64,8% през 2018 г. В сектор „Индустрия“, данните показват намаляване на броя и относителния дял на предприятията в общата структура до 9,4% (2014 г.) или спад с 2,5% процентни пункта.

Нарастването на абсолютния брой на предприятията в съчетание с намаляване броя на заетите води до намаляване на средния брой заети в едно предприятие до 2,6 души. Низходящото развитие на предприятията в сектор „Индустрия“ и заетите в тях лица през периода 2014 – 2018 г., оказва негативен ефект върху създаването на нови и оцеляването на вече съществуващи предприятия в сектора и частично в част от икономическите дейности в сектор „Услуги“.

Микро и малките предприятия са ориентирани в по-голяма степен към местния (регионален) пазар и тяхното развитие, до голяма степен, е свързано с растежа на националната икономика, доходите на населението и тенденциите при индивидуалното

(частно) потребление. Макар, средните предприятия да имат относително нисък дял в структурата на местната икономика, те имат по-висок дял на продажбите в експорта и са по-силно зависими от външните пазари.

Развитието на отделните сектори на икономиката на територията на МИГ „Айтос“ е описано в следващите редове:

Сектор „Селско, горско и рибно стопанство“

Секторът се явява един от значимите за развитието на общината, и един от основните източници на доходи и заетост за населението. В сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ има регистрирани 346 предприятия с общо 625 заети лица в тях.

В структурно отношение, приносът на сектора в местната икономика през 2018 г. остава значим, като се движи от 10,7% (от нетните приходи от продажба) до 25,3% (от броя предприятия).

Земеделските земи възлизат на 296 963 дка (73,7% от територията на общината), от които използваемите земи възлизат на 89,3% (265 258 дка). От общия размер на земеделските земи, община Айтос притежава 45 220 дка (15,2%) от земеделския фонд. Основната част, 32 906 дка са пасища, пасища с храсти и мери, които са публична общинска собственост, като към края на 2020 г. са сключени 94 договора за индивидуално ползване на 11 701 дка пасища и мери. Общината стопанисва и 5 779 дка (141 имота) земеделски земи – училищна собственост, като тяхната площ е 40 дка. Към момента на възстановяване на земеделските земи на Община Айтос не е извършен оглед на имотите и въвеждане във владение. В тази връзка е необходимо да се извърши проверка на поземления и горски фонд. Основните проблемни области са свързани със забавяне на идентификацията и актуването на имотите, неустановен начин на трайно използване на имотите и наличие на голям брой маломерни имоти, което ограничава възможностите за тяхното наемане или аренда.

По данни на общинската служба по земеделие в гр. Айтос, на територията на МИГ са регистрирани общо 995 земеделски производители през 2019/2020 г., като се отчита увеличение с 12,2% спрямо 2013/2014 г.

Климатичните и почвените условия са подходящи за отглеждането предимно на зърнени (пшеница и ечемик) и зърнено-фуражни култури, които допринасят за сравнително добрите средни добиви. Над половината от обработваемата земя на

територията на общината е заета с житни култури, като зърнопроизводството в района се е наложило като основна селскостопанска дейност.

Близо 17% от земите с трайни насаждения и 6,7% от лозята в област Бургас са разположени на територията на МИГ „Айтос“. Има значителни трайни насаждения от ябълки, череши, праскови, бадеми, грозде. Част от продукцията се реализира на външните пазари. Въпреки полупланинските условия и не много плодородните видове почви в района, съществуват добри предпоставки за производството на грозде за червени и бели трапезни вина и късно десертно грозде.

Зеленчукопроизводство е концентрирано предимно в дребните земеделски стопанства, които са с полупазарна ориентация. От техническите култури се отглеждат главно слънчоглед и тютюн.

По отношение на животновъдството добре развити са птицевъдство, говедовъдство, овцевъдство и свиневъдство, предимно в частния сектор.

Сектор „Индустрия“

В края на 2018 г. са регистрирани 135 предприятия, в които работят 800 заети лица. Слабото нарастване на броя предприятия и спада в заетите лица, в съчетание със значително повишаване на произведената продукция и нетните приходи от продажба, показва значимо подобрение в производителността и нарастване на добавената стойност.

Преработваща промишленост

Делът на преработващата промишленост в общото производство на общината достига до 32% през 2018 г. спрямо 22% през 2014 г. На територията на общината оперират 86 предприятия от преработващата промишленост, като за 2018 г. заетите лица в тях са 678 души. Основните отрасли са хранително-вкусовата, консервна промишленост, мелничарството, които се възползват от развитието на селското стопанство, дървопреработващата, шивашката и текстилна промишленост. Основната част от преработвателните предприятия са разположени в общинския център.

Освен някои положителни страни относно конкурентоспособността на промишлените предприятия на територията на МИГ „Айтос“ са налице и някои заплахи пред тяхното развитие. На първо място, местният бизнес притежава по-старо оборудване в сравнение с предприятията в страната като цяло и в средносрочен и дългосрочен план това може да рефлектира върху устойчивостта на факторите за конкурентоспособност. На

второ място, местният бизнес изостава с участието в изложения и панаири. По-активна дейност по отношение на интернационализацията може да подпомогне процеса на намиране на нови вътрешни и външни пазари на местните производители и по този начин да подобри значително икономическото развитие в общината.

Строителство

През периода 2014-2018 г., отрасъла бавно се възстановяваше от икономическата криза през 2008 – 2011 г. Местните фирми са предимно малки, насочени към извършване на ремонтни дейности, реконструкция и жилищно строителство. В края на 2018 г. се отчита значителен ръст на произведената продукция от близо 46% и на нетните приходи от продажби от 48%. Това мотивира активността и води до постепенно увеличаване както на инвестициите, така и на крайния продукт.

Промишлени зони, индустриални паркове, обслужващи зони

През 2006 г. е създадено съвместно акционерно дружество „Индустриален и бизнес парк – Айтос” АД, между Община Айтос (49 % от капитала) и „Квинтесенц Кепитъл” АД (51%), с капитал от 500 хил. лв. Общата площ на парка обхваща близо 800 хил. м2, като разположението на индустриалната база е в западната промишлена зона на гр. Айтос. Паркът е предвиден за предприятия от сферата на логистиката, електрониката, леката промишленост, производството на софтуер и високи технологии. До парка има изградена инфраструктура - пътища, електричество, ВИК. Разположението на парка е благоприятно от гледна точка достъпа до основни транспортни коридори и възли - на 0,2 км от ж.п. гара Айтос, пристанище Бургас на 27 км. и летище Бургас на 33 км. Поради различни причини, развитието на парка е преустановено, и собствениците на дружеството не са потвърдили готовност да продължат дейността си. В същото време, пред развитието на „Индустриален и бизнес парк – Айтос” АД, са налице сериозни предизвикателства, свързани и с намеренията на община Бургас за създаване на шест нови индустриални парка, и намаляване на инвестиционните нагласи на инвеститорите в резултат на кризата с ковид.

Потенциал за развитие има във всяка една от останалите територии, обособени за промишлени нужди - Стопански двор, Промишлена зона – юг, Промишлена зона – север, Бивш военен завод. В допълнение, съгласно одобрения ОУП по протежение на пътищата, свързащи гр. Айтос с Провадия и Бургас, са определени зони с възможност за промяна на предназначението (понастоящем това са неурбанизирани територии), като перспективата е

там да бъдат изнесени дейности, изискващи пряк достъп на клиента до доставчика на услуги – автосервизи, търговия, други обслужващи или логистични дейности.

Друг неусвоен ресурс с потенциал за развитие са бившите казарми в гр. Айтос. Налични са около 100 дка. общинска собственост, като терена има пряка връзка с пътя София - Бургас, както и пътя към Провадия, в непосредствена близост до градската автогара. Необходимо е изготвяне на подробен устройствен план за територията и концепция за развитието й, като възможностите са за създаване на вторичен градски център, с комбинация на жилищна и обществена функция, вкл. предоставянето на разнообразни публични и специализирани услуги.

Обновяването и изграждането на нови индустриални/промишлени/обслужващи зони представлява реална възможност за насърчаване на инвестициите и технологично модерни дейности, и създаване на благоприятен бизнес климат, стимулиране на български и чуждестранни инвестиции и балансирано развитие на дребния и средния бизнес в общината.

Сектор „Услуги“

Отчита се нарастване на броя работещи предприятия до 888 и нарастване на заетите лица до 2 111 души (спрямо 2 075 души през 2014 г.). Секторът остава водещ по отношение на нетните приходи от продажба, като генерира близо 64% от тези на територията на МИГ. Независимо от наблюдавания ръст по основните показатели, темпът на растеж е по-нисък от средния за всички предприятия на територията. Това води до намаление на относителния дял по отношение на приноса През 2018 г., най-много регистрирани предприятия на територията на общината има в дейност „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 37% от предприятията в общината, като реализираните приходи от износ възлизат на 12.4% (4.035 млн. лв.). Значението на предприятията работещи в сектора е значим, като формират 15% (16.397 млн. лв.) от произведената продукция и генерират 50% (97.856 млн. лв.) от нетните приходи в местната икономика.

Втората водеща икономическа дейност е „Транспорт, складиране и пощи“. През 2018 г. в дейността оперират общо 76 предприятия, които са реализирали 13.4% (15,139 млн. лв.) от произведената продукция и 7.5% (14,656 млн. лв.) от нетните приходи от продажби в общината. Левова равностойност на валутните приходи от износ, генерираните от предприятията е 7,4 млн. лв. или близо 23% от приходите от износ.

Хотелиерството и ресторантьорството е пряко свързано с развитието на туризма. Данните сочат, че към 2018 г. предприятията в отрасъла са 72 (ръст от 11% спрямо 2014 г.), които осигуряват работа на 6% от заетите лица. Независимо, че е налице нарастване на произведената продукция (26%) и нетните приходи от продажба (6%), приносът на сектора в местната икономика намалява с 0,4 и 0.8 процентни пункта спрямо 2014 г., до нива от 2.6% и 2.7%. Тези данни показват, че конкуренцията е предимно на ниво ценови равнища, като продуктите се характеризират с ниска добавена стойност.

Инвестиции

През периода 2014 – 2018 г. се наблюдава повишаване на инвестициите в местната икономика, но все още те остават сравнително ограничени. Единият от основните измерители за инвестиционна дейност са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА), които намаляват с 14.4% до 10,720 млн. лв. Темпът на намаление е по-нисък от регистрирания в Област Бургас, което води до нарастване на относителния дял на разходите за придобиване на ДМА на местните предприятия до 0.9%.

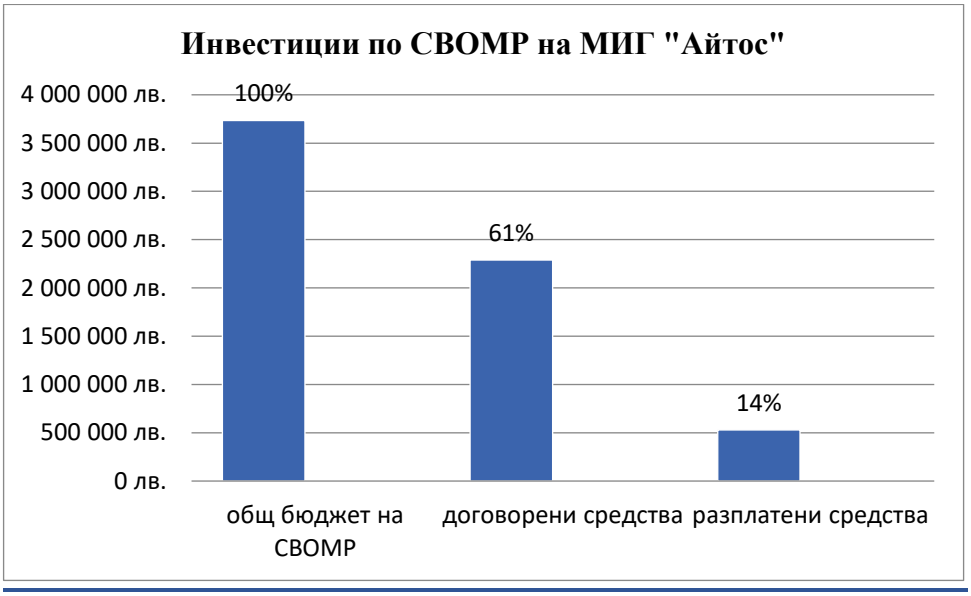
При преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) се наблюдава сериозен растеж до 2,6 млн. евро през 2018 г., като ръстът е близо 208% и достигат до 93 евро на човек от населението на общината. В същото време, това представлява едва 13% от направените ПЧИ в област Бургас.

Значителни инвестиции се наблюдават и от страна на изпълнението на стратегията за ВОМР на МИГ „Айтос“. Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Айтос“ е еднофондова с бюджет от 3 732 745 лв. и по нея към момента на изготвяне на настоящия анализ има общо 17 сключени договори, на обща стойност 2 892 973,95 лв., от които безвъзмездната финансова помощ е 2 290 111,33 лв. По стратегията са подпомогнати 12 бенефициенти, като общата стойност на възстановените разходи е в размер на 528 146,95 лв. Степента на договарянето на средствата е 61%, което предполага предстоящото инвестиране в общински и частни проекти.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

По-конкретна информация относно инвестициите на територията на МИГ „Айтос“, извършени по стратегията за ВОМР е представена в следващата таблица.

Таблица. Инвестиции на територията на МИГ „Айтос“ по стратегията за ВОМР

Бенефициент	Местонахождение	Наименование на проекта	Обща стойност	БФП	Собствено съфинансиране от бенефициента	Реално изплатени суми
"Дюлгер груп” ЕООД	гр.Айтос	Пускане в експлоатация на цех за производство на мебели	180,500.00	135,375.00	45,125.00	0.00
"Костови груп" ООД	гр.Айтос	Закупуване на машини за производство на бисквити	186,650.00	139,987.50	46,662.50	0.00
„Ангелика – 81“ ООД	гр.Айтос	„Изграждане на производствена сграда и закупуване на машини за	157,564.05	118,173.04	39,391.01	0.00

		производство на PVC и алуминиева дограма”				
„ДЖИ ЕС КАР“ ООД	гр.Айтос	Подобряване на производствения капацитет на „ДЖИ ЕС КАР” ООД чрез закупуване на оборудване за автосервизна дейност и автомивка	82,099.10	61,574.33	20,524.77	0.00
„ИКА МЕБЕЛ ДИЗАЙН“ ЕООД	гр.Айтос	Оптимизиране на производствения процес в „ИКА МЕБЕЛ ДИЗАЙН” ЕООД чрез закупуване на CNC НЕСТИНГ МАШИНА	41,274.30	30,955.73	10,318.57	0.00
„Индивидуална практика за първична помощ по дентална медицина - д-р Василена Чаушева“ ЕООД	гр.Айтос	Преустройство и промяна предназначението на самостоятелно жилище в амбулатория за индивидуална практика за първична помощ по дентална медицина в УПИ VI-78, кв.166 по плана на гр. Айтос, Община Айтос.	122,242.02	91,681.52	30,560.50	0.00
„Модул“ ЕООД	гр.Айтос	Модернизиране на производството на Модул ЕООД, гр. Айтос	124,301.82	93,226.36	31,075.46	0.00

Община Айтос	Айтос	„Подобряване на уличните настилки на населените места в Община Айтос” /Улици с. Поляново и с. Малка поляна/”	279,535.86	279,535.86	0.00	269,985.70
Община Айтос	гр.Айтос	"Благоустрояване и реновация на спортна зала към стадион в УПИ I, кв. 50 по плана на гр. Айтос”	390,517.84	390,517.84	0.00	187,050.00
Община Айтос	гр.Айтос	„Вътрешно преустройство на кафе-аперитив в партерния /първи/ етаж от съществуваща административна сграда № 9 от Общински комплекс „Алея на занаятите”, находяща се в ПИ № 000783, мест. „Лесопарк”, землището на гр. Айтос в Посетителски център”	176,554.60	176,554.60	0.00	71,111.25
Община Айтос	гр.Айтос	„Реконструкция и рехабилитация на тротоарни настилки на улици в гр. Айтос“	261,845.61	261,845.61	0.00	0.00
Община Айтос	гр.Айтос	"Доставка и монтаж на автоматизирана напоителна система на градски стадион "Крум Делчев" и	70,476.31	70,476.31	0.00	0.00

		закупуване на оборудване"				
СЕ БЕ ГИН - амбулатория за специализирана извънболнична медицинска помощ по акушерство и гинекология индивидуална практика „АСИМПАГИП“ ЕООД	гр.Айтос	"Закупуване на специализирана медицинска техника за кабинет на доктор-гинеколог"	103,900.00	51,950.00	51,950.00	0.00
„Хелиос милк“ ЕООД	гр.Айтос	Модернизация на млекопреработвателно предприятие	194,650.00	97,325.00	97,325.00	0.00
„Хелиос милк“ ЕООД	с.Пирне	Закупуване на земеделска техника и оборудване за краве ферма	199,900.00	99,950.00	99,950.00	0.00
Шефика	с.Черноград	„Закупуване на земеделска техника и оборудване за отглеждане на животни“	198,956.81	99,478.41	99,478.40	0.00
„Юха – 81“ ЕООД	гр.Айтос	Инвестиция в машини и оборудване във фирма "Юха - 81" ЕООД град Айтос	122,005.63	91,504.22	30,501.41	0.00

Темповете на развитие на местната икономика са по-високи в сравнението с област Бургас, като се забелязва добра обезпеченост в сферата на услугите.

Най-общо структурата на икономиката на територията на МИГ „Айтос” е следната: селско стопанство, хранително-вкусова промишленост, преработвателна

промишленост, Строителство и услуги. По-голямата част от фирмите на територията са в сферата на търговията и услугите. Около 99 % от всички над 2000 регистрирани фирми, са микро и малки предприятия. На територията липсват средни и големи производствени или преработващи предприятия. Основен фактор за растежа на икономиката и заетостта е частният сектор, който е относително по-гъвкав.

Икономиката на територията се характеризира с ниска степен на модернизация, а от там и с ниска конкурентоспособност. Икономиката се характеризира с нисък дял на инвестициите (вътрешни и чуждестранни). Повишаването на конкурентоспособността на местната икономика е пряко свързано с осъществяването на сътрудничество с други предприятия – местни и чуждестранни, както и с привличането на инвестиции от национални, международни и европейски източници – частни или публични. Предпоставки за привличане на чужди инвестиции могат да бъдат създадени чрез подобряване на състоянието на местната икономика и създаване на благоприятна бизнес среда – подобряване на инфраструктурата, изграждане на публично-частни партньорства, подкрепа за бизнеса, преодоляване на недостига на квалифициран трудов ресурс

От много важно значение за увеличаване на инвестициите на територията на МИГ „Айтос“ е изпълнението на стратегия за ВОМР за периода 2023 – 2027 г., която да включва финансиране от всички фондове, предоставящи подкрепа за подхода. По този начин ще се постигне многосекторно развитие на територията, като ще се развият икономическата и социалната сфера, ще се подобрят условията за живот и състоянието на околната среда и ще се постигне положителен ефект за местното население.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – АЙТОС”

Анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ „Айтос“

При изготвяне на стратегията за ВОМР на МИГ „Айтос“ за периода 2014 – 2020 г. е извършен анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите пред развитието на територията на МИГ. Анализът е изготвен въз основа на анализ на състоянието и характеристиките на местната територия към 2014 г., но основните заключения в него са валидни и към настоящия период и са представени в следващата таблица.

Силни страни	Слаби страни
• Най-голямо значение за развитието на МИГ-територията се явява географската близост и транспортно-комуникационната свързаност с икономическият и административен център на Югоизточният район - гр. Бургас. - фактор за развитието на интеграционни процеси и възможности за привличането на инвестиции; • Климатът създава благоприятни условия за развитие на земеделие и животновъдство, изграждане и поддържане на стопанска инфраструктура, самопречистване на въздуха, енергия от възобновяеми източници – слънчева и ветрова енергия, както и развитие на алтернативен туризъм; • Има традиции в развитието на аграрния сектор; • Геоложкия строеж е предопределил формирането на извори с минерални води - топли и студени; • Налице са ресурси за развитие на туризъм и за предлагане на туристически продукт;	• Територията е бедна на полезни изкопаеми и не се отличава с особено значими водни ресурси в следствие на сравнително малкото валежи; • Топлите и студени минерални води към настоящия момент не са усвоени ефективно и не е налична адекватна инфраструктура за тяхната експлоатация; • Наблюдава се трайна тенденция за отрицателен механичен прираст на населението; • Няма изградена адекватна стратегия за демографските изменения; • Населението е с нисък образователен ценз; • Има недостиг и дори липса на квалифицирани кадри, отговарящи на потребностите на местния бизнес; • Няма изграден капацитет на достъчно високо ниво в публичния и бизнес сектори за подготовка на проекти и програми. В следствие на това се ограничава привличането на инвестиции, внедряването на високи технологии,

• Ниско е нивото на замърсяване на въздуха, водите и почвите; • Територията е на около 30 км. От Черноморското крайбрежие; • Сравнително добро състояние на образователната инфраструктура по отношение на материално – техническата база; • Добре развита социална инфраструктура от социални дейности и услуги; • В Общината са запазени 10 действащи читалища. На територията съществуват разнообразни исторически, архитектурни и художествени паметници; • Осъзната е необходимостта от хоризонтално сътрудничество, кооперране и солидарност при решаване на общи проблеми.	изпълнение на проекти, финансирани от европейски фондове; • Сравнително ниска степен на идустриализация; • Недостатъчен иновационен потенциал; • Туристическата инфраструктура е недостатъчна; • Недостиг на специалисти в сферата на здравеопазването; • Незадоволително състояние на материалната база в здравеопазването.
Възможности	**Заплахи**
• Географското положение, транспортната обвързаност с голям град, открива добри възможности за привличането на инвестиции; • По-благоприятна възрастова структура на населението се обуславя от фактът, че делът на поколението на децата на МИГ-територията е по-висок с около 2-3 пункта в сравнение със стойностите за страната. Това създава относително по-добри възможности за поддържане на възпроизводствения процес в перспектива; • Обединяване на усилия и	• Негативните изменения в броя на населението, макар и по-слабо изразени, са неблагоприятен фактор за цялостното развитие на територията. В перспектива намалението на населението води до ограничаване на работната сила и възпроизводствения потенциал; • Набюдава се регресивен тип възрастова структура; • Занижени икономически показатели с идентифициран риск от влошаване на бизнес средата на територията на МИГ; • Влошаване на образователната

възможности на МИГ, Община Айтос със съседни общини и/или други местни инициативни групи, за сътрудничество по финансиране, подготовка и изпълнение на съвместни проекти по национални и европейски програми; • Изграждане на публично-частни партньорства, привличане на инвестиции и засилвне на туристическия маркетинг; • Идентифицирани са възможности за развитие на алтернативен туризъм с комбиниране на туристически пакети със съседни общини; • Има възможности за производството на екологично чиста селскостопанска продукция и суровини; • Наличие на възможности за обмен на добри практики, междурегионално и международно партньорство в сферата на бизнеса, културата, образованието и социалната политика; • Изработване на план за привличане на лекари-специалисти на ротационен принцип; • Разработване на проекти за подобряване на материалната база в здравеопазването; • Създаване на предпоставки и действия за осигуряване на транспорт до образователните институции на децата в ученическа възраст; • Разработване на дългосрочни план-програми със спортна насоченост, които да	структура; • Недостатъчно предлагане на работни места за млади хора и висококвалифицирани специалисти; • Ограничени финансови инструменти и услуги за стимулиране на местния бизнес и инвеститорите; • Ограничен пазар и нелоялна конкуренция; • Засилване на рисковете, свързани с климатичните промени.

са атрактивни за младите хора и децата - състезания, турнири, изграждане на спортни площадки; • Наличие на ресурс, единомислие и политическа воля.	

4. Инвестиционен профил и анализ на инвестиционните характеристики на територията на МИГ „Айтос“

От представената информация могат да се направят няколко основни заключения, които характеризират инвестиционния характер на територията на МИГ „Айтос“. Те се отнасят както до икономическия сектор, така и до публичния и покриват цялата съвкупност от специфики и характеристики на територията.

Съгласно анализа на силните и слаби страни, заплахите и възможностите като основни предимства на територията се изтъкват нейни географски и природни дадености, изтъкват се възможности за туризъм, чиста околна среда и добро местоположение от гледна точка на близост до основни транспортни артерии. Това само по себе си говори за отсъствието на демографски показатели, благоприятни за развитие на икономика. Като цяло демографията на територията се характеризира с всички негативни демографски характеристики на национално ниво, но със засилена динамика, което ги изостря на местно ниво и се оказва решаващо за развитието на територията.

Основна силна страна се оказва социалната сфера и подпомагането на нуждаещи се части от населението, което е от голямо значение, но не е определящо за развитието на територията в бъдещето. Напротив – социалната сфера ще има необходимост от все по-голямо финансиране и разширяване на спектъра на предлаганите услуги, поради спецификата на демографската картина на територията. За да има силна социална сфера следва да има и силна икономика, която да генерира продукт, който да осигурява възможности за социална обезпеченост на населението.

Основен фактор, който не е отчетен е близостта на голям областен град, който е туристически и логистичен център. В анализа на силните и слабите страни е предвидена възможност за инвестиции на територията на МИГ „Айтос“ от страна на гр. Бургас. За постъпването на такива инвестиции е необходимо да се знае в каква област била били те и да се подготвят условия за тяхното привличане. Към момента на изготвяне на настоящия

анализ няма извършено такова проучване, както и няма целенасочени действия в тази насока.

Като цяло във всички сектори на местното развитие – публичен, стопански и нестопански, се наблюдава необходимост от инвестиции, които да спомогнат за тяхното развитие и най-вече да задържат местните хора и местния бизнес да не напускат територията, на която живеят и работят, като се създават условия и за привличане на хора от други територии – за постоянно (преместване изцяло на територията на МИГ „Айтос“, свързано със започването на бизнес или работа), за работа (привличане на работници от съседни територии, включително и от гр. Бургас) или за посещение (постигнато чрез развитие на туризма).

Инвестиции в публичния сектор

Публичният сектор на територията на МИГ „Айтос“ обхваща всички общински и държавни инфраструктурни обекти, които предоставят основни услуги за живот на населението. В тях се включват елементите на градската среда – улици, тротоари, осветление, местна за отдих и др.; транспортната мрежа (пътища – общински и национални, железопътни линии, превози – транспортни и товарни); електрозахранващата и елетроразпределителната мрежа; комуникационната мрежа (телефони, пощи, интернет и др.); водоснабдителна и канализационна мрежа; социални услуги; образователни услуги; медицински услуги и др.

Въпреки, че описаните обекти функционират и осигуряват основни условия за живот на местното население, то редица от тях се нуждаят от подобряване на състоянието и модернизация. От особено значение е и добрият вид на градската среда, който да създава предпоставки за удобен живот за работа и отдих.

От основно значение е доброто състояние на околната среда. От него пряко зависи здравето на местното население и в това направление трябва да са съсредоточени инвестициите и усилията не само на общината, но и на представителите на стопанския и нестопански сектор, както и на всички жители на територията.

Инвестициите в тези обекти следва са приоритет на община Айтос и за тях следва да се търсят възможности за финансиране от националния бюджет и от европейските фондове. От състоянието на публичния сектор в голяма степен зависи и развитието на бизнеса на територията на МИГ.

Инвестиции в стопанския сектор

Инвестициите в стопанския сектор могат да бъдат извършени в две основни направления – от европейски фондове и от вътрешни и външни икономически оператори.

Както беше казано икономиката на територията на МИГ „Айтос“ се характеризира с ниски степени на модернизация и иновации, което води до ниски нива на конкурентоспособност. Това от своя страна прави икономиката на територията непривлекателна за инвестиции, с изключение на такива, извършени със средства от европейските фондове. Което прави изпълнението на стратегия за ВОМР на територията на МИГ от изключително важно значение за местната икономика. Възможностите за подкрепа на икономиката на територията от СВОМР не са за пренебрегване и следва да се използват максимално, за да се предостави инвестиционна подкрепа за представители на бизнеса, които имат желание за развитие на своите предприятия. В тази връзка те могат да се използват като двигател за постепенното развитие на икономическия сектор на територията. За по-голямо въздействие от изпълнението на СВОМР за следващия програмен период би могло да се помисли обвързването на подкрепата по нея за кандидати, които ангажират в своята икономическа дейност и други субекти от територията и които разкриват нови работни места.

Услугите са основен икономически отрасъл на територията на МИГ. Следва да се помисли за по-голяма подкрепа на инвестициите в туристическия сектор в две направления:

– за привличане на посетители на територията на МИГ, чрез популяризиране (информационна кампания в регионални, национални и международни медии, организирането на различни събития – фестивали, концерти, събори и др.) на нейното природно, културно и историческо богатство, възможностите за отдих и посещения на различни интересни забележителности, възможностите за спорт и не на последно място възможностите за запознаване с нейното кулинарно богатство;

– за развитието на дейности, подкрепящи туристическия сектор, работещ на черноморското крайбрежие, например – производство и доставка на продукция на хранително – вкусовата промишленост, предоставяне на строително – ремонтни услуги, свързани с поддръжката на материалната база по черноморието; създаване на условия за здравен туризъм и привличане на туристи за извършване на определен вид услуги по дентална медицина например и др.

За привличане на инвестиции от външни и вътрешни икономически оператори във всички сектори на икономиката на територията е необходимо осигуряването на подходящи кадри и условия за работа на бизнеса. Това означава подобряване на образованието, задържане на младите хора и привличане на такива от други територии. Последното може да се постигне чрез създаването на индустриална зона с подходящи условия, която да се ползва не само от местни фирми, но и от такива, понастоящем работещи в гр. Бургас или други съседни територии – както за тяхното преместване, така и при необходимост от разширение и откриването на филиали.

Инвестиции в нестопанския сектор

Читалищата на територията са основни културни центрове, в които се съхраняват местните традиции. В тях хората имат възможност за получаване и обмен на информация, за участие в различни културни дейности и за социализация. Както беше представено по-горе в настоящия анализ читалищата се нуждаят от подобряване на материалната база и на методологията на работа, което да ги направи още по-привлекателни като за местните жители, така и за гостите на територията на МИГ „Айтос“. В нестопанския сектор на територията се включват и сдружения за опазване на околната среда, защита на общностни (например браншови) интереси, помощ за уязвими групи, сдружения в сферата на образованието и спорта и други.

Основно инвестициите в този сектор могат да бъдат от европейските и други фондове, предназначени за неговото развитие. За целта е необходимо такъв тип инвестиции да бъдат предвидени в стратегията за ВОМР на МИГ „Айтос“ за следващия програмен период.

Свързаност на секторите и инвестициите

Следва да е ясно, че инвестициите във всеки от изброените сектори могат да влияят не само на него, но и на останалите сектори, както в положително, така и в отрицателно направление. Поради това от особено важно значение е изготвянето на инвестиционна програма на територията на МИГ „Айтос“. Чрез нея би следвало да се извърши приоритизиране на инвестициите по сектори и по дейности така, че да бъде постигнат максимален ефект за територията и нейните жители. Инвестициите в публичния сектор подкрепят косвено стопанския сектор, чието развитие пък подкрепя косвено и публичния сектор. Нестопанският сектор създава силна местна общност, води до укрепване на

самоуправлението, създава местна идентичност и капацитет, които се отразяват благоприятно и на останалите сектори. Това е само най-общо представяне на картината на свързаността на инвестициите. Извършването на конкретни отделни инвестиции не може да окаже влияние на цели сектори, но ако се прави целенасочено и в следствие на програма, която си е поставила определени цели и резултати за постигане, може да даде сериозно положително отражение на развитието на цялата територия на МИГ „Айтос“.

Изготвянето на инвестиционна програма би могло да се организира от местната инициативна група, като към процеса следва да бъдат привлечени представители на всички сектори от територията на МИГ. По този начин всеки от секторите може да участват с предложения за инвестиционна програма, изготвена съобразно съответните негови нужди, характеристики и специфика.

Най-общо инвестиционната програма следва да е насочена към трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на територията МИГ.

В нея следва да се включват дейности, насочени към подобряване на градската среда, обновяване на образователна, социална и културна инфраструктура, развитие на икономиката и социалните услуги, опазване на околната среда, подобряване на образованието и подкрепа за развитието на неправителствения сектор.

Инвестиционната програма следва да цели повишаване на качеството на живот, социалното включване и подобряването на екологичната среда, повишаване на приходите на населението и преустановяване на процеса на обезлюдяване на територията.